

Miniutställning

Från vävstol till synål - textil av Ann Engstrand

I anslutning till utställningen om Carl och Karin Larsson visar vi broderier och ryor av Ann Engstrand, som är textilkonstnär bosatt i Vallentuna. Hon har liksom Karin Larsson varit verksam som konstnär hela sitt liv. Ett liv där konstnärskapet formas av familjelivet och rollen som hustru och mamma. Det är intressant att se hur inte bara det konstnärliga uttrycket påverkas utan också val av metoder, material och skala. I Vallentuna är Ann Engstrand kanske mest bekant som konstnärlig ledare under arbetet med Vallentunabroderiet. Hon har också gjort bildväven "Dagvisa (en lovsång till den nya dagen" (1980-tal) som hänger på Mathiasgården vid Vallentuna kyrka. Även i Orkesta kyrka finns en av hennes vävar.

Ann utbildade sig inom textil på Konstfack, som hon avslutade 1952. Tiden närmast efter skolan ägnade Ann åt praktik och arbete som lärling inom det textila hantverket och särskilt inom kyrkliga textilier. Den konstnärliga banan stakades ut redan när hon under gymnasiet förstod att hon ville hålla på med konst. Att det blev textil har kanske sin grund i att det är något som går att syssla med i hemmet och Ann blev intresserad av vävning. (Motsvarigheten till vävstol är idag kanske en symaskin, eftersom en vävstol inte längre ryms i en vanlig bostad.) Familjen var konstnärlig och pappan som var arkitekt uppmuntrade sin dotter. Under skogs promenaderna kunde hennes pappa se något intressant och utbrista "Se där, det där skulle du kunna göra en matta av!".

Vid tiden för Anns utbildning handplockades elever direkt från konstskolorna till yrkeslivet inom hemslöjden. Under skoltiden gjorde hon praktik på Diakonistyrelsens företag Libraria, en textil ateljé för kyrklig konst. Lönen för att brodera var 1 kr och 10 öre per timme. Märta Gahn var konstnärlig ledare vid den tiden. Hennes främsta arbete låg inom hemslöjdsrörelsen, som hon förnyade genom att ta fram nya mönster och utveckla tekniker för en modern, lönsam textilproduktion. Efter skolan handplockades Ann Engstrand till lärling hos Sofia Widén på Sofia Widén Textilier i Borlänge. Sofia Widén var på sin tid en av de största textilkonstnärerna och är framförallt känd för förnyelse inom den kyrkliga textilkonsten, där hon förde in enklare former och vardagliga material i kyrkorummet. Sofia bodde i närheten av Carl Larssongården i Sundborn och Ann vistades ofta där.

Ann Engstrand har länge arbetat med ryor. Ryans historia har sina rötter i att man vävde stycken med mycket garn för att ha i sängen och hålla sig varm med. De finska ryorna från 1940-50-talet påverkade lusten att väva och att blanda flera färger i varje garnnocka. Anns ryor har motiv hämtade från naturen, det är ofta detaljer som blivit ett stort motiv. Hon arbetar, liksom många andra, inte med avbildning utan använder verkligheten fritt i sina bilder. Ann har också vävt trasryor som får en mer direkt koppling till textilkonsten som hantverk och tillverkandet av nyttoföremål. Trasryor är också ett slags återbruk, som spelar på hem och hushållning av resurser.

Textilkonsten är en stor bit kvinnohistoria. Textila tekniker har varit kvinnogöra i hemmen och tidigt ansågs det nödvändigt för husmödrar att kunna sticka, väva, ta hand om ull och lin. I skolan fick flickorna lära sig brodera och virka. Kyrkan var en stor beställare av textilier och det var naturligt för kyrkan att beställa av kvinnliga textilkonstnärer. Det är också där kvinnliga konstnärer tidigt blev respekterade. Med tiden ökade behovet av nya material och en önskan om moderna och lätta tyger i de liturgiska textilierna. Här inspireras de nytänkande kvinnliga textilkonstnärerna.

När Ann Engstrand avslutade sin lärlingsperiod hade hon träffat sin man Bertil från Vallentuna och flyttade hit 1956. Som hustru och mamma till flera barn har tiden hon kunnat ägna åt sin konst varierat. Under den första perioden som hemmafru med små barn vävde hon åt sina tidigare klasskamrater från Konstfack. När barnen blev större och började skolan fick Ann mer utrymme för sitt eget skapande igen och hon började arbeta i större skala. När barnen var utflugna flyttade Ann och hennes man från det stora huset i Lindholmen till ett mindre hus. Då fick inte längre vävstolen plats och Ann fortsatte arbeta i mindre skala med broderi och akvarellmåleri. Inspirationen är fortfarande naturen och gärna detaljer.

Ann Engstrand har genom åren ställt ut flitigt. Hennes textila konstverk finns inte bara i Vallentuna utan också i ett flertal kyrkor och på platser som American Swedish Historical Museum i Philadelphia USA och Ålands bank i Mariehamn.

Vallentunabroderiet, som nämns inledningsvis, består av 27 broderier som berättar Vallentunas historia. En grupp på 14 kvinnor under konstnärlig ledning av Ann Engstrand arbetade under 6 år och lämnade 2004 över broderiet till Vallentuna kommun. Broderierna finns att se i Vallentuna kulturhus på bibliotekets lokalhistoriska avdelning.

Källor:

Libraria AB <http://agdaosterberg.wordpress.com/historik/libraria-1926-1933/>

Alice Lund textilier AB <http://www.alicelund.se/historia/sofia-widen>

Ann Engstrand, samtal

”Kvinnokraft och sidendamast”, artikel i Kyrkans tidning 2008-09-03

<http://www.kyrkanstidning.se/nyhet/kvinnokraft-och-sidendamast>

”Textilslöjdens syfte ur ett historiskt perspektiv”, Anneli Hallberg 2011, Institutionen för estetiska ämnen, Umeå Universitet